

LUPTA DE LA ȘELIMBĂR



Intenția de a uni toate Țările Românești sub o conducere unică se pare că a devenit ideea dominantă a lui Mihail Viteazul după 1598, în urma tratatului cu Habsburgii. După numirea sa, în septembrie 1593, ca Domn al Țării Românești, a trebuit să-și consolideze domnia și să facă față agresiunii hrăpărețe a otomanilor și Bathoreștilor.

Pe primii i-a „convins” cu armele, pe ceilalți cu diplomația, declarându-se vasal. Finalizarea proiectului politic al voievodului a fost realizată temporar în anii 1599-1600, când a strâns într-un singur mănunchi pe toți Români în mărețul edificiu al unității naționale. Conștiința unității de neam l-a făcut pe Domn să trimită în toamna lui 1599 în Ardeal preoți și călugări din Țara Românească, să îndemne țărani să se răzvrătească împotriva stăpânilor de pământ, care au trebuit să-și folosească oștenii pentru înăbușirea revoltelor, frustrând pe principe de aportul steagurilor nobiliare în lupta de la Șelimbăr. Aceeași conștiință de neam a îndemnat pe oștenii moldoveni din garnizoanele puternicelor cetăți Suceava și Cetatea Neamțului să deschidă porțile fraților din Țara Românească. Înaintea luptelor sau în situații grave, Mihail își îmbărbăta oștenii să se poarte vitejește pentru cinstea lui Hristos, pentru că se luptau și pentru mărirea nației lor și aceleia a romanilor de la care făceau mărturisire că se trag. Titulatura în actele oficiale a lui Mihail Viteazul confirma realitatea politică: „Io, Mihail Voievod, din mila lui Dumnezeu, Domn al Țării Românești, al Ardealului și a toată Țara Moldovei”.

După eliberarea Țării Românești de sub ocupația otomană, Domnul a încheiat tratate cu țările megieșe.

După etapa războinică urma cea diplomatică. În amplul său proiect, prima etapă era stăpânirea Transilvaniei. Pentru acest deziderat era necesară alianța cu împăratul Rudolf al II-lea, care avea o mare influență în Ardealul cu populație majoritar românească. Habsburgul era foarte interesat ca viteazul Domn să pună la respect forțele Semilunii. După un schimb de solii, tratatul a fost încheiat la Mănăstirea Dealu în ziua de 30 mai/9 iunie 1598. Înțelegerea prevedea plata lunară a 5.000 oșteni de către imperiali (cu posibilitatea dublării sumei) și plata armamentului (tunuri, praf de pușcă, arme albe) și materiale de război. Mihail are obligația să alunge pe otomani din Transilvania, Țara Românească și părțile Ungariei. Domnul Țării Românești recunoștea suzeranitatea lui Rudolf fără a plăti tribut, iar împăratul confirma domnia lui Mihail și a urmașilor, iar în caz de restriște, la părăsirea țării va primi în Transilvania un castel și un domeniu. Situația în Transilvania era confuză și evenimentele se precipitau. În martie, principele Sigismund Bathori abdică în favoarea imperialilor, care vor administra principatul prin soția lui Sigismund, principesa Maria Cristierna de Habsburg consiliată de comisari imperiali. Titulatura sa: Maria Christierna, Dei gratia Transylvaniae, Moldoviae, Valachiae Transalpine princeps. Deci Muntenia (ca și Moldova) era integrată Principatului Transilvaniei, conform actului de la 20 mai 1595, din Alba Iulia, prin care Mihail recunoștea suzeranitatea lui Sigismund, Domnul fiind loctiitorul principelui în Țara Românească. Sigismund primește două ducate în Silezia (Oppeln și Ratibor) și o pensie de 50.000 de ducați. Dar în august Sigismund revine asupra hotărârii, vrea tronul și dieta îl proclamă principe,

comisarii imperiali sunt arestați și principele trimite solie de alianță la Poartă.

Mihail trimite emisari lui Sigismund, se opune păcii principelui cu otomanii și-i declară că dacă face pace cu necredincioșii, îi voi fi eu în locul lor păgân și turc. Domnul valah trimite imperialilor veste că nu recunoaște autoritatea lui Sigismund și este pregătit să-l alunge din Transilvania.

Viteazul îl caracteriza pe principe: Nu știa ce face, nici ce vrea. Nehotărâtul și indolentul Sigismund confirma spusele Domnului. Îl recheamă pe vărul său Andrei Bathori, exilat de el în Polonia, la cumnatul lor, cancelarul Zamoiski, și acesta, travestit în negustor, sosește la Sibiu. Sigismund renunță la putere și determină alegerea vărului său ca principe. Andrei era omul polonilor. Și dintr-o dată Mihail se vede înconjurat de dușmani: Polonia cancelarului Zamoiski, Moldova lui Ieremia Movilă (care în 1595 îl detronase și executase pe Ștefan Răzvan, aliatul lui Mihail), Transilvania lui Andrei, Mehmed al III-lea, sultanul Imperiului Otoman, Gazi Ghirai al II-lea, hanul tătarilor din Crimeea. Andrei trimite solie lui Mihail cu propunerea să se reia legăturile din timpul lui Sigismund și Domnul valah să-i recunoască suzeranitatea. La 26 iunie 1599, Mihail prestează jurământul de credință față de Andrei, care reia atribuțiile vărului său Sigismund: principe al Transilvaniei, Moldovei, Țării Românești. Însă în august 1599, Polonia și Moldova trimit solie la Istanbul cerând steag de domnie pentru Andrei în Transilvania, dar și pentru Simion Movilă (fratele lui Ieremia) pentru Țara Românească. În septembrie, Ieremia, cu ajutor polon, se pregătește să înlocuiască pe Mihail cu fratele său Simion, sprijinit de Andrei, care adunase oastea în tabăra de la Alba Iulia. Poarta trimisese la 27 august steag de domnie lui Mihail, însă în secret acționa pentru transformarea Munteniei în pašalâc. Opoziția boierească organiza comploturi în favoarea puterilor străine. Mihail convoacă sfat cu boierii credincioși. Le expune planul lui. Hotărâsc cucerirea Ardealului. Mulți boieri, printre care și Buzeștii, sunt împotriva cuceririi Transilvaniei, considerând-o o mare îndrăzneală. Încearcă s-o convingă pe Domna Stanca, soția voievodului, care-l roagă pe Domn, în genunchi, plângând, fără succes.

Planul lui Mihail era ca să cucerească Transilvania sub egida împăratului Rudolf, fiindu-i vasal. După care ar fi urmat și cucerirea Moldovei. Era ca o consacrare a proiectului politic al lui Mihail de a strânge sub aceeași stăpânire Valahia, Moldova, Transilvania și de a realiza Dacia Românească, o țară unită, capabilă să se opună tendințelor aparatoare ale puternicilor dușmani: Imperiul Otoman, Imperiul Romano-German al Habsburgilor, regatul Poloniei și Hanatul Crimeei.

Mihail trimite solie lui Rudolf cu planul cuceririi Ardealului, anunțându-l că va încerca ceva în Ardeal și în curând va afla vești bune, chiar de-ar fi să-și lase capul și viața. Cucerirea va fi făcută în interesul Casei de Austria. Împăratul era mulțumit, dar nu vroia să arate. Amâna răspunsul, care-i parvenea lui Mihail în tabăra de la Ploiești. Împăratul aproba planul, făgăduia că îl va trimite în ajutor pe Basta, care va ataca din Vest.

Dar Basta ezita. N-a primit ordin de la împărat. După o lună de așteptare și întârziere, Mihail pornește singur la cucerirea Ardealului. Mișcările de trupe (etapele și timpii) au fost calculate cu precizie. Trupele au fost concentrate la București, Ploiești și Târgoviște. Sâmbătă, pe 6/16 octombrie, Domnul pleacă din București cu garda (slujitorii și curtenii) și câteva cete de oșteni de profesie. La 7/17 octombrie ajunge la Ploiești plin de oșteni români și sârbi. Din piață până la palatul domnesc erau vreo 5.000 de pedestrași conduși de Baba Novac și trupe de unguri. Oștile se pun în marș cu Domnul, Doamna Stanca și fiul lor, Nicolae Pătrașcu. Luni seara (8/18 octombrie) corturile sunt puse la hotar, unde Buzăul intra în Valahia. Trec munții pe valea Buzăului. O trupă de cazaci vine pe valea Teleajenului. Pe valea Oltului vin oștile Craiovei, Jiului, Mehedințului, cu banul Udrea Băleanu, frații Buzești (Preda, Stroe, Radu) și trec prin pasul Turnu Roșu, prin Făgăraș spre Sibiu. Ajung la Prejmer. Oastea stă trei zile la Brașov. Sașii din oraș, neutri, oferă daruri și jură credință lui Mihail. Aici vin cetele de secui care luptau împotriva principelui, care nu le restabilise libertățile și privilegiile abolite în 1562 în timpul vacanței voievodale (1557-1571). Unirea armatelor se face la satul Tâlmăciu.

Pe 19 octombrie Andrei primește scrisoare de la brașoveni care-l anunță că Mihail a trecut munții cu oastea, soția, copiii, boierii. Principele este surprins și poruncește adunarea oștirii la Sebeș. Pe 22 octombrie pleacă spre Sebeș. La plecare, pe treptele palatului din Alba Iulia, își rupe un pinten. La

Sebeș, în fața cortului, steagul său a căzut. Oștenii tâlmăcesc semnele nefaste. Andrei trimite solie cu sabia însângerată să cheme oșteni la luptă. Mihail cu oastea ajung la Sibiu. Ocupă satul Șelimbăr (în germană Schellenberg) și colina Movila turcilor (Türkenhügel).

Înainte cu câteva zile, Andrei se lăudase că-l va distruge pe valah. Când a auzit că a trecut munții, i-a trimis o scrisoare, cu rugămintea prietenească să-și întoarcă în Valahia oastea, să nu piară atâția creștini. Mihail i-a cerut să se retragă în Polonia și ardelenii să jure credință împăratului. Cardinalul a cerut răgaz trei zile, dar valahul nu a acceptat. Voievodul ar fi spus că dacă nimeni nu este în stare să poarte de grijă Ardealului, el e în stare să-l chivernisească.

Andrei apelează la nunțiul papal Germanico Malaspina să-l convingă pe Mihail să ducă tratative. Acesta merge în tabăra Domnului. Este întâmpinat de 100 lăncieri, apoi de valah cu 1.400 cavaleri. Mihail urcă în trăsura nunțiului și au loc tratative de pace. Malaspina și Moise Szekely îi spun lui Mihail că ordinul împăratului este să se retragă în Valahia. Valahul cere să vadă ordinul.

Acesta este la Andrei. Mihail a ripostat că el are un alt ordin pe care-l va urma, arătând credința sa împăratului. Malaspina obține un scurt armistițiu. Au convenit ca a doua zi, la 7 dimineața, să fie adus ordinul și condițiile de pace propuse de cardinal. Mihail a fost criticat de ofițerii săi, comandanți ai trupelor, că a acordat răgaz cardinalului să primească întăriri. S-au schimbat chezași, câte doi din fiecare tabără, ca nici o parte să nu atace.

Joi, 18/28 octombrie 1599. Trupele stau în față în față gata de luptă. Cronicarul ungar Ștefan Szamosközy (1570-1612) descrie câmpul de luptă. Un plai închinat între orașele Sibiu și Șelimbăr în lungime de cca. 4.000 de pași. Armata lui Mihail era spre Răsărit, spre avalul Cibinului, armata cardinalului spre Apus, cu fața spre râu. Așezarea oastei lui Mihail era următoarea: în stânga (în fața aripei drepte ungurești) era Baba Novac cu voluntarii săi. La dreapta erau călăreții sârbi. În centru erau ungurii (secuții), cazacii, puternica cavalerie a valahilor, voievodul cu garda (curtenii și slujitorii), alți o mie de secuți și cetele boierești.

Mihail avea cca. 30.000 oșteni (între care 8-10.000 secuți), iar Andrei Bathori cca. 25.000. Au fost avansate și alte cifre, dar acestea întrunesc părerea majoritară a istoricilor. La orele 7, Malaspina revine, fără ordinul lui Rudolf, fără condiții de pace. Mihail îi spune că armistițiul a fost numai o singură noapte și-l trimite în fundul taberei, unde era și fiul Domnului, Nicolae Pătrașcu.

Spre surpriza armatei lui Mihail, inamicul a pornit bătălia pe neașteptate. Bombardamentul intens de artilerie, apoi atacul cavaleriei maghiare. Artileria a provocat pierderi mari, iar prin spațiile create a intrat cavaleria în șarje viguroase. Infanteria lui Mihail a fost călcată în picioare. A început retragerea, apoi fuga infanteriei, carele cu tunuri și toată oastea a început retragerea.

Mihail, cu mare vitejie, îndrăzneală nebunească (con grandissimo valore e temerita), ca la Călugăreni, printre fugari, ajunge la 3.200 de cazaci poloni și secuți care nu intraseră în luptă. Cu ajutorul lor, repliază cavaleria și infanteria și contratacă. Ardelenii victorioși n-au știut să folosească succesul. Atacul dat de Domn a stimulat oștenii și Kornis Gáspár, generalul conte al lui Andrei Bathori, cade prizonier. Sunt capturate și steagurile oștenilor cardinalului. Polonezii și bosniacii din armata ardeleană trec de partea lui Mihail. Din oastea cardinalului au luptat numai artileria și cavaleria, apoi infanteria, iar nobilimea ardeleană a rămas în rezervă. Andrei observa evoluția luptei de la distanță, apoi a fugit însoțit numai de câțiva nemeși spre Sibiu, pe urmă cu vreo sută de cavaleri în secuime, să ridice o armată cu care să reziste.

Cronica țării consemnează: „Fu război foarte tare până seara... dar apoi birui Mihail Vodă cu muntenii”. Lupta a durat de la 9 dimineața până la 4 spre seară, înainte de asfințitul soarelui. Ungurii părăsiră câmpul de luptă și se retraseră în tabăra lor întărită fără a fi urmăriți de valahi, oboșiți și ei. Târziu, noaptea au fugit în neorânduială, neurmăriți. Din armata ungarilor au pierit vreo 2.000 de oșteni și o mie au fost luați prizonieri. Pierderile muntenilor au fost cam la fel (fără prizonieri). Au fost capturate de învingători multe steaguri și 45 de tunuri. Armata ardeleană a fost cruțată de Mihail, că erau și mulți Români oșteni. A doua zi, pe 19/29 octombrie, voievodul a intrat în tabăra pustie a inamicului. Au sosit delegați din Sibiu. Domnul le-a poruncit să îngroape morții ardeleni.

A dat și o proclamație ca Andrei să fie prins și adus la el viu sau mort. Apoi a plecat spre Alba Iulia.

Pe drum, o delegație a orășenilor a dat declarație de supunere. Mihail i-a liniștit că n-a venit să strice țara. Locuitorii veseli au ieșit mulțime în întâmpinarea valahului. La 21 octombrie/1 noiembrie a intrat în Alba Iulia prin poarta Sf. Gheorghe.

Marele patriot Nicolae Bălcescu (1819-1852), în lucrarea sa consacrată Viteazului, a descris evenimentul: „Mihai purta un calpac unguresc împodobit cu o pene de cocor legate cu o copcă de aur; o mantie lungă, albă, de mătase, țesută cu fir, având pe lături cusuți vulturi de aur, o tunică albă lungă de aceeași materie, ciorapi, de mătase, albi, cusuți cu pietre scumpe și cizme de săftian galben. La brâu atârna o pală de Taban împodobită cu aur și rubine. O ceată de 10 lăutari urma îndată după domn, cântând cântece naționale. Opt șezi (comiși) duceau de frâu opt cai acoperiți cu șei prețioase lucrate în aur și argint, caii împodobiți la cap cu pene mari. Apoi venea o mulțime de boieri și ofițeri străluciți, toți călare, cu o numeroasă trupă de soldați. Lângă domn se purtau steagurile lui Andrei Bathori luate în bătălia de la Sibiu. Ele erau desfăcute și plecate spre pământ, în semn că Ardealul e supus. Astfel, în mijlocul concertului trâmbițelor, tobelor și altor instrumente, în sunetul clopotelor și vuietul tunurilor, la care se uneau strigătele de bucurie ale poporului, intra Mihai Viteazul în capitala Ardealului”.

În Alba Iulia i s-au oferit cheile orașului, steaguri și visteria cu 200.000 florini. Nobilii unguri i s-au închinat.

La fel și celelalte orașe din țară, afară de cele din nord-vest, ocupate de Basta. Andrei Bathori a fost ucis de secui. La înmormântarea sa, Mihail, pedestru, a urmat sicriul cu o lumânare în mână, împreună cu doamna Stanca.

În actele emise de cancelaria sa din Transilvania titulatura folosită era: „Noi, Mihail, voievodul Țării Românești, locțiitorul Majestății Sale... în Ardeal și căpitan suprem al oștirilor sale...” . În relațiile diplomatice a cerut să fie numit Alteță (Altezza) și Principe (Principe di Transilvania). Cancelaria Valahiei folosea formula Domn al Țării Ardealului sau Mare Crai al Ardealului.

Așa s-a desfășurat prima etapă a realizării unității românești, supunerea Transilvaniei.



0%



User Rating: Be the first one !